

Tutkimusosio

Aluevaaleihin suhtaudutaan suopeasti, mutta vaalit kiinnostavat aika harvoja

Tuoreimmassa Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin mielipiteitä aluevaaleista ja aluevaltuustosta. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia.

Selvä enemmistö (74 %) suomalaisista pitää periaatteessa hyvänä sitä, että kansalaiset voivat vastaisuudessa valita päättäjät hyvinvointialueille (maakuntiin) suorilla vaaleilla, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kyselytutkimuksesta. Aluevaalien vastustajia saa hakea miltei suurennuslasilla (13 %). Suhtautuminen ei ole olennaisesti muuttunut vuodesta 2018, osin hieman myönteisempään suuntaan.

Aluevaalit ovat valtaosan mielestä periaatteessa hyvä asia. Tästä huolimatta vain reilu kaksi viidesosaa ilmoittaa olevansa kiinnostunut aluevaaleista (44 %). Lähes joka toinen (46 %) ilmoittaa, että aluevaalit eivät kiinnosta. Aluevaalit kiinnostavat keskimäärää enemmän nuoria 18–30-vuotiaita (57 %). Nuorten kiinnostus aluevaaleista saa osaselityksen siinä, että heistä keskimäärää useampi ei ole perillä sote-uudistuksesta. Nuoret ottaisivat ainakin tietoa vastaan.

Kansalaiset ovat taipuvaisia rajaamaan aluevaaliehdokkaaksi asettautumista. Kaksi kolmesta (68 %) katsoo, että samojen ihmisten ei pidä olla päättämässä valtakunnan, alueiden (maakuntien) ja kuntien asioista. Vain vajaa viidennes (18 %) tohtii olla eri mieltä. Suomalaisten tahto rajoittaa ehdolle asettumista on hieman lieventynyt vuodesta 2018 (77 % → 68 %).

Reilu kolmannes (36 %) katsoo, että ehdokkuuden rajaaminen eri vaaleissa olisi epädemokraattista. Kaksi viidestä (41 %) torjuu epädemokraattisuusväitteen. Suomalaisten suhtautuminen ei ole muuttunut vuodesta 2018.

Kannat aluevaltuustoon muuttuneet hieman myönteisemmiksi, mutta sen roolista ja merkityksestä on epätietoisuutta

Aluevaltuuston (maakuntavalvuuston) tulevasta roolista ja merkityksestä on epätietoisuutta. Kuitenkin suurempi osa vastaajista uskoo aluevaltuuston rooliin vaikutuskanava ja päätöksentekijänä, kuin epäilee sitä. Usko on selvästi vahvistunut epäuskoon nähden vuodesta 2018. Samanaikaisesti myös epätietoisien osuus on lisääntynyt.

Reilu kolmannes (34 %) tyrmää väitteen, että, aluevaltuustoilla ei ole todellista päätösvaltaa. Väitteeseen yhtyy vajaa kolmannes (31 %). Epäily aluevaltuuston todellisen päätösvaltan puuttumiseen on selvästi vähentynyt vuodesta 2018 (49 % → 31 %) ja samalla usko sen päätösvalttaan (28 % → 34 %) ja epätietoisuus sen vallasta (23 % → 36 %) ovat kasvaneet.

Yli kolmannes (36 %) arvioi, että aluevaltuusto (maakuntavaltuusto) tulee olemaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien toimiva väylä. Epäuskoisia on vajaa kolmannes (31 %). Epäuskoisten määrä on vähentynyt vuodesta 2018 (44 % → 31 %). Vastaavasti epätietoisten (23 % → 32 %) ja vaikutuskanavaan uskovien määrä on lisääntynyt (34 % → 36 %).

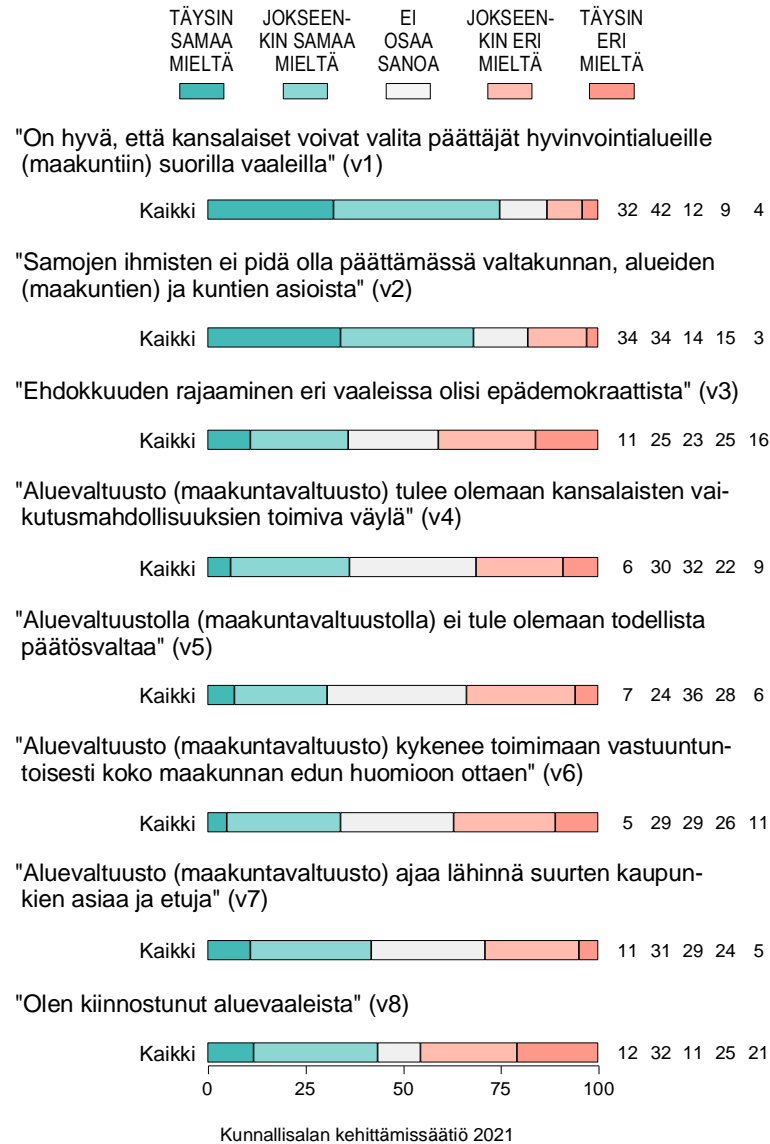
Vain kolmannes (34 %) uskoo, että aluevaltuusto (maakuntavaltuusto) kykenee toimimaan vastuuntuntoisesti koko maakunnan edun huomioon ottaen. Tätä hieman suurempi osa on epäuskoinen (37 %). Enemmän kuin neljännes (29 %) ei pysty ottamaan kantaa. Luottamus aluevaltuuston (maakuntavaltuuston) vastuullisuuteen koko maakunnan edusta on hieman lisääntynyt vuodesta 2018 (30 % → 34 %). Myös epätietoisuus on voimistunut (20 % → 29 %).

Suomalaisista kaksi viidestä (42 %) arvioi, että aluevaltuusto (maakuntavaltuusto) ajaa lähinnä suurten kaupunkien asiaa ja etuja. Vuonna 2018 näin ajatteli joka toinen (49 %). Kantaa ottamattomien osuus on lisääntynyt reilun kolmen vuoden aikana (23 % → 29 %).

Tutkimuksen taustatiedot. KAKS – Kunnallisan kehittämissäätöön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 11.–15.9.2021. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1000. Vastajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 570 087.

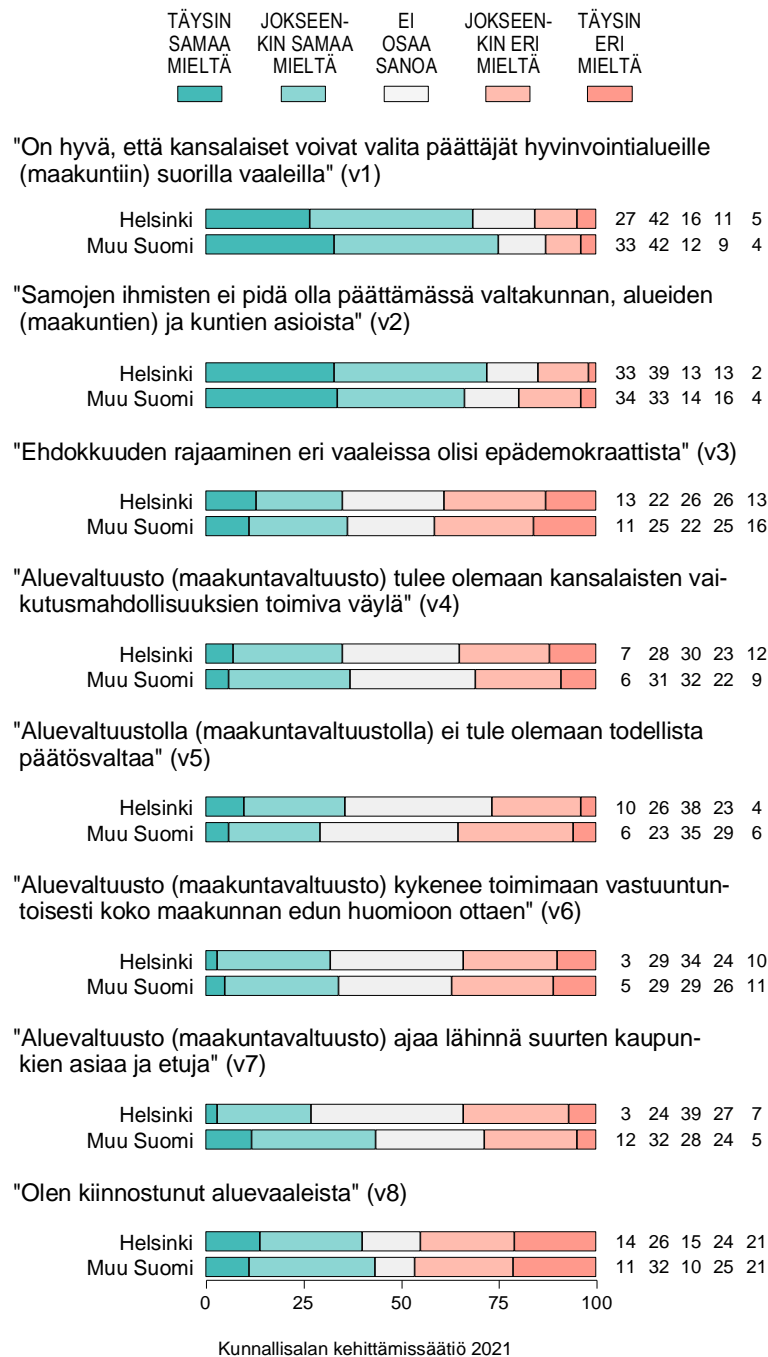
Kuvio 2. SUHTAUTUMINEN ALUEVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

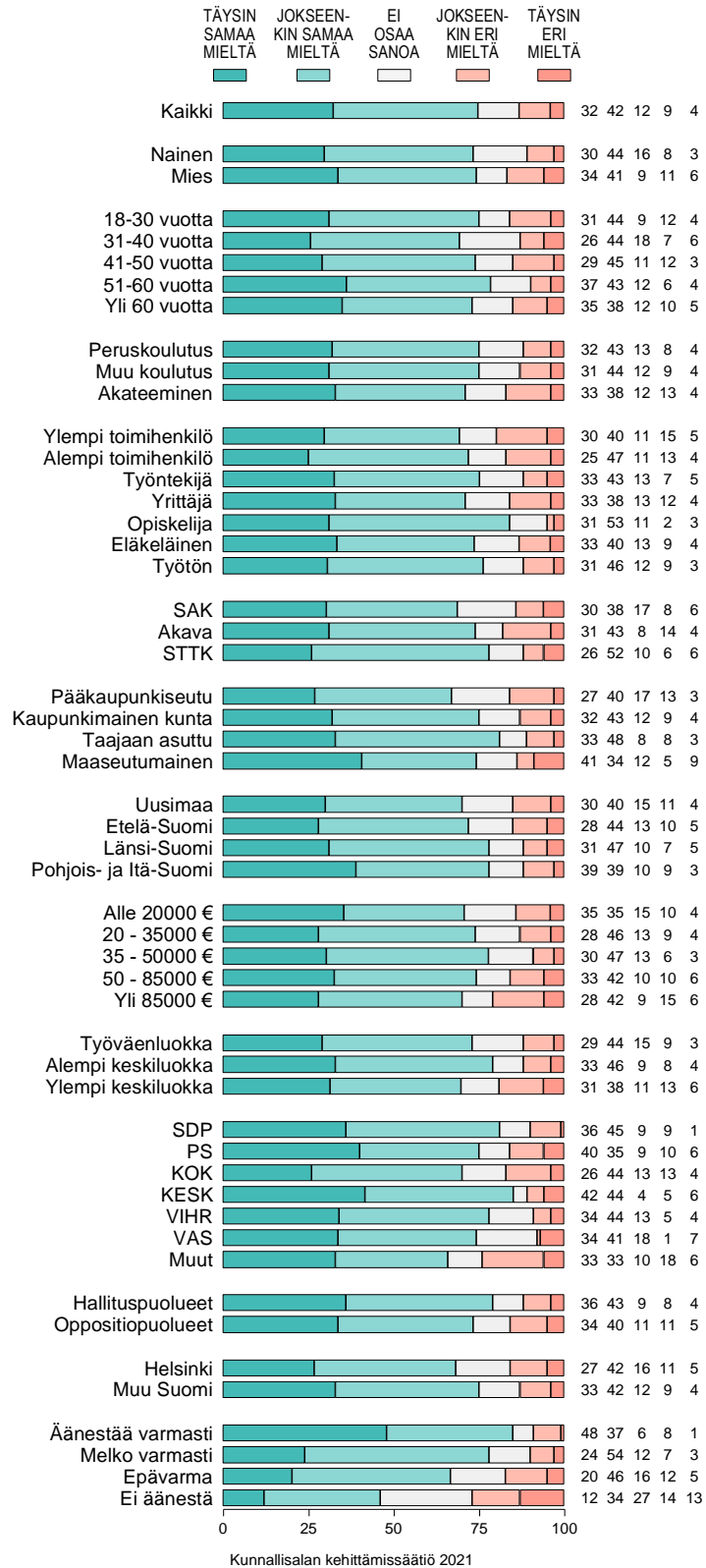
Kuvio 2t. SUHTAUTUMINEN ALUEVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN VUOSINA 2018 JA 2021 (%).

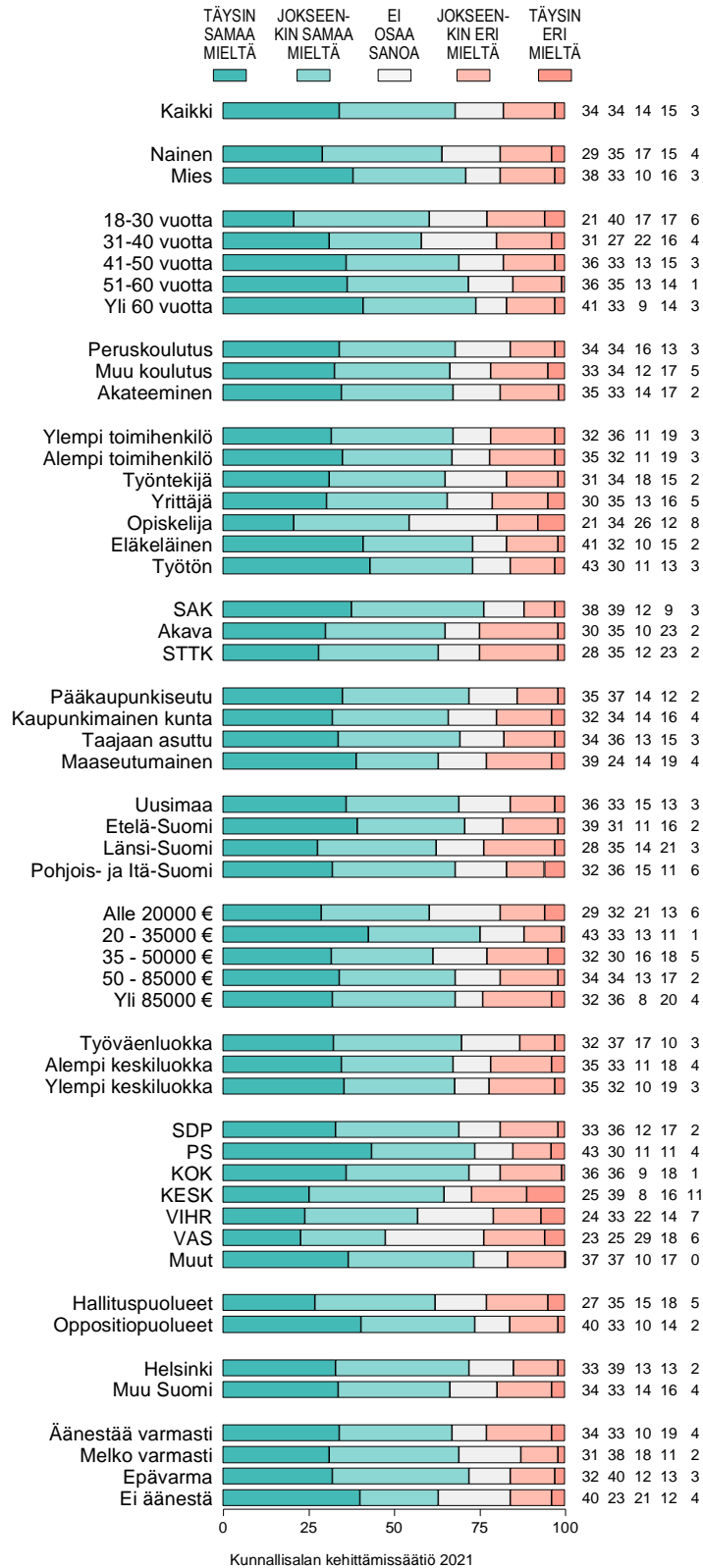
Kuvio 2a. SUHTAUTUMINEN ALUEVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: HELSINKI vs. MUU SUOMI (%).

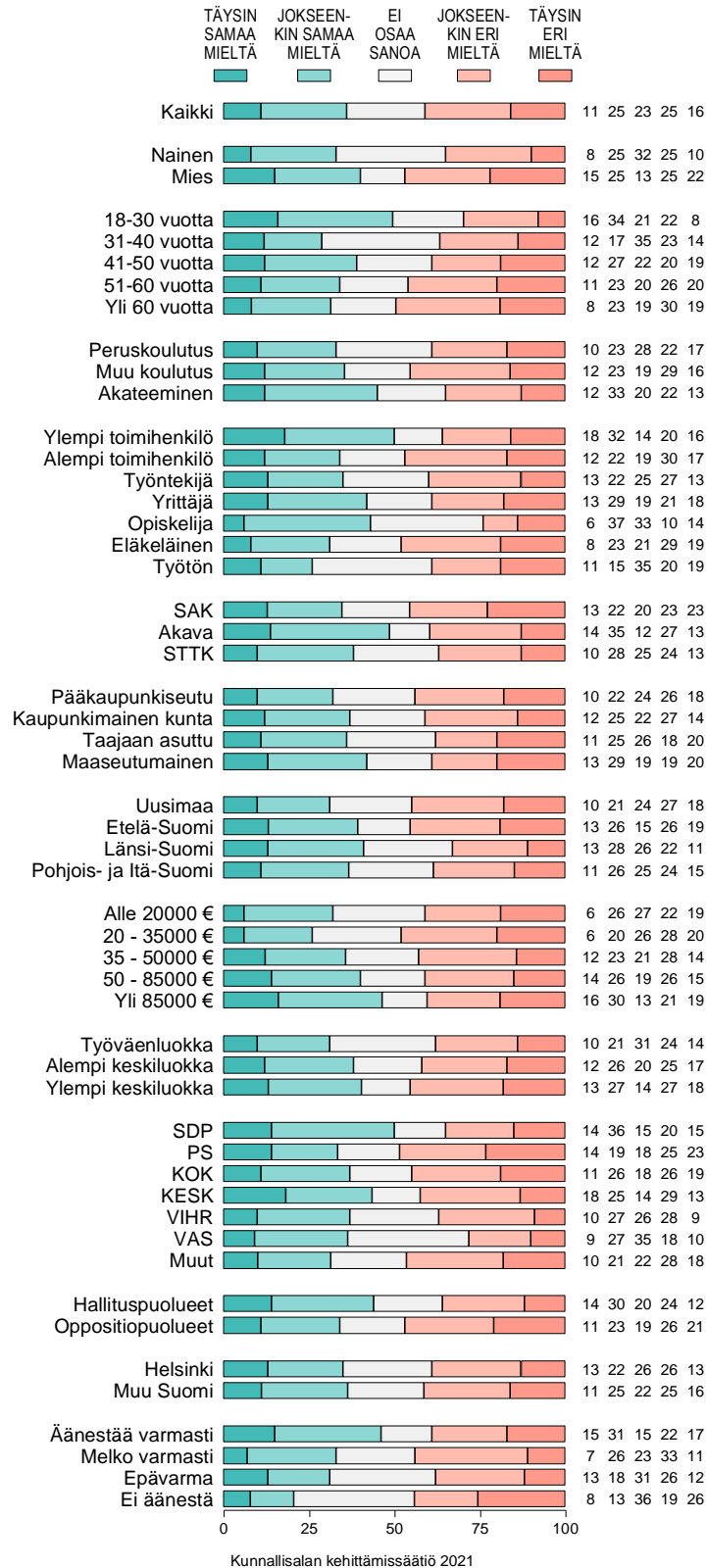
Kuvio 2-1. "On hyvä, että kansalaiset voivat valita päättäjät hyvinvointialueille (maakuntiin) suorilla vaaleilla" (%).

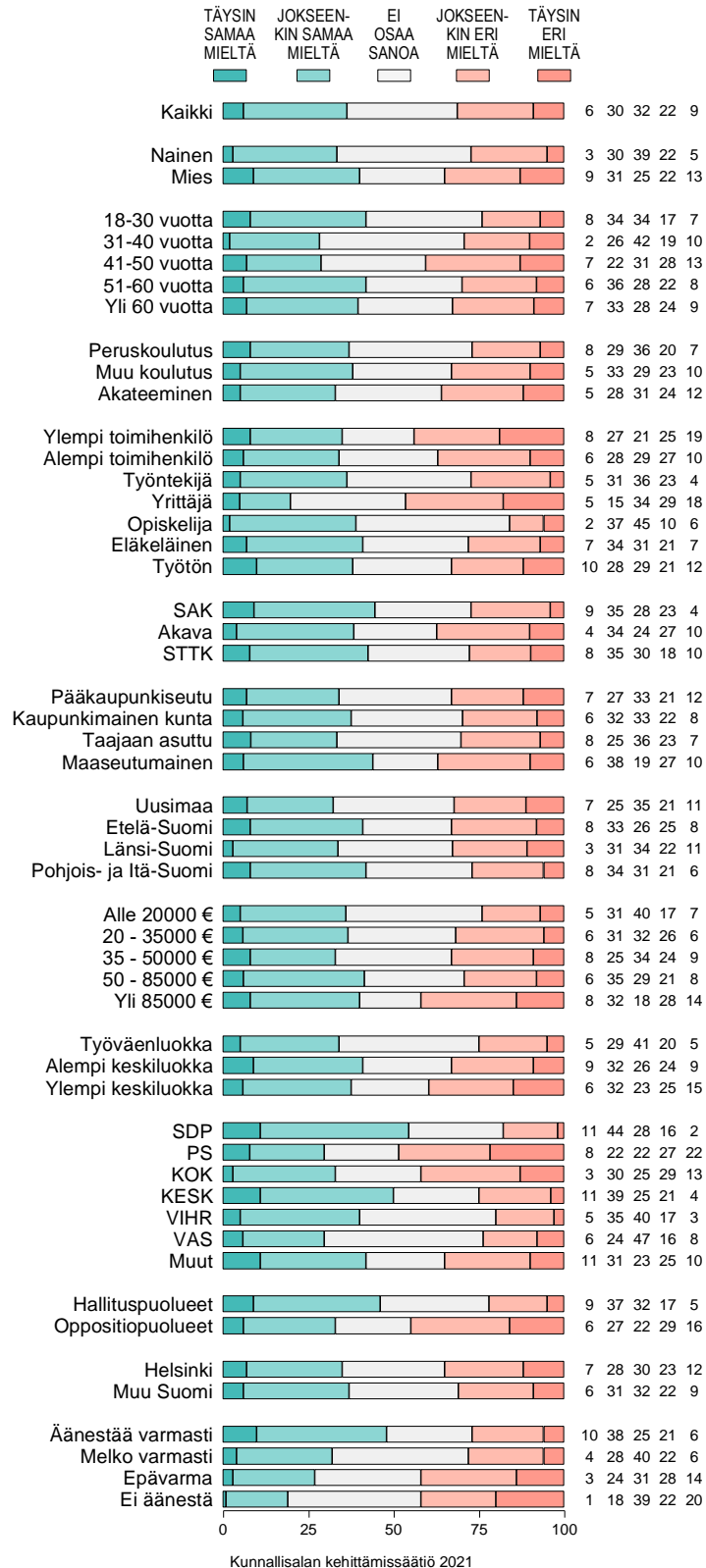
Kuvio 2-2. "Samojen ihmisten ei pidä olla päättämässä valtakunnan, alueiden (maakuntien) ja kuntien asioista" (%).

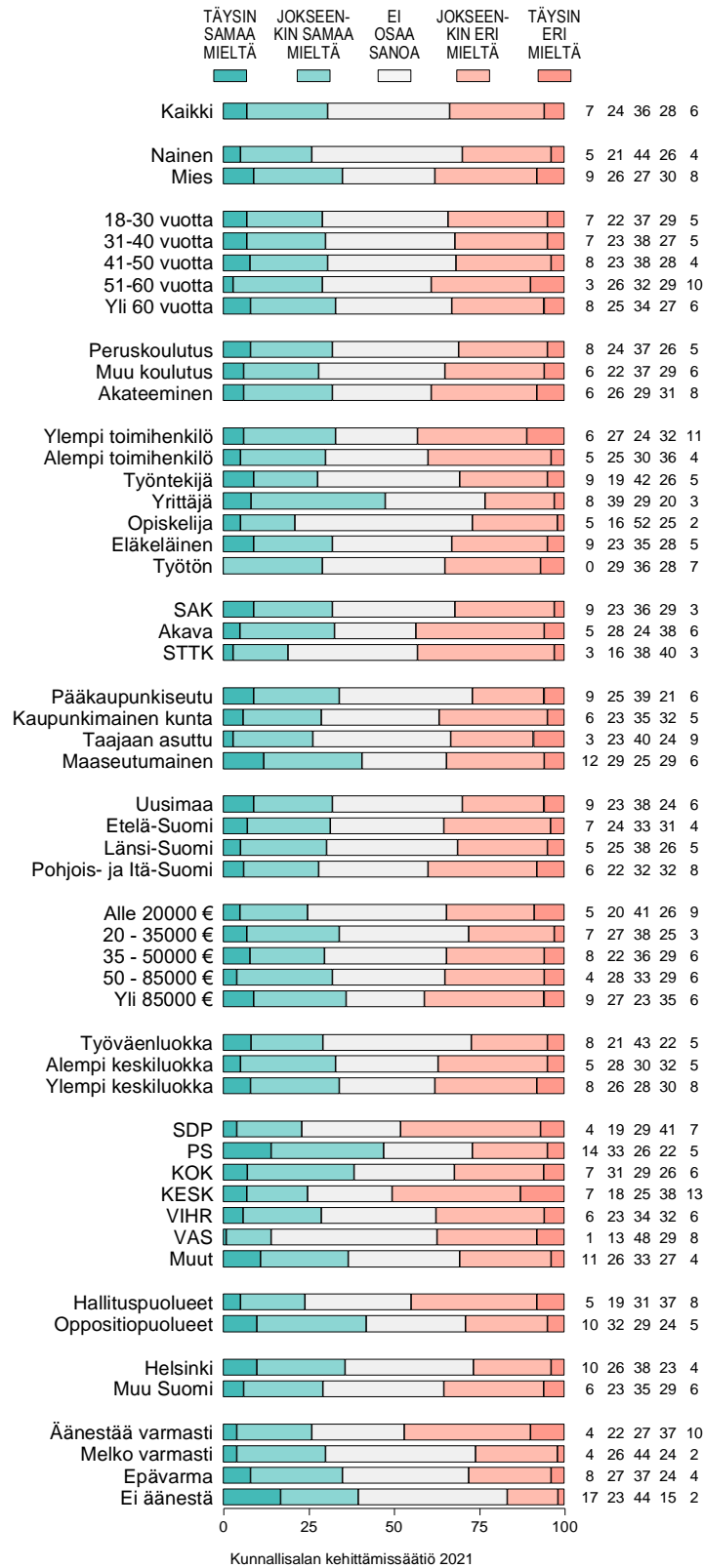
Kuvio 2-3. "Ehdokkuuden rajaaminen eri vaaleissa olisi epädemo-
kraattista" (%).

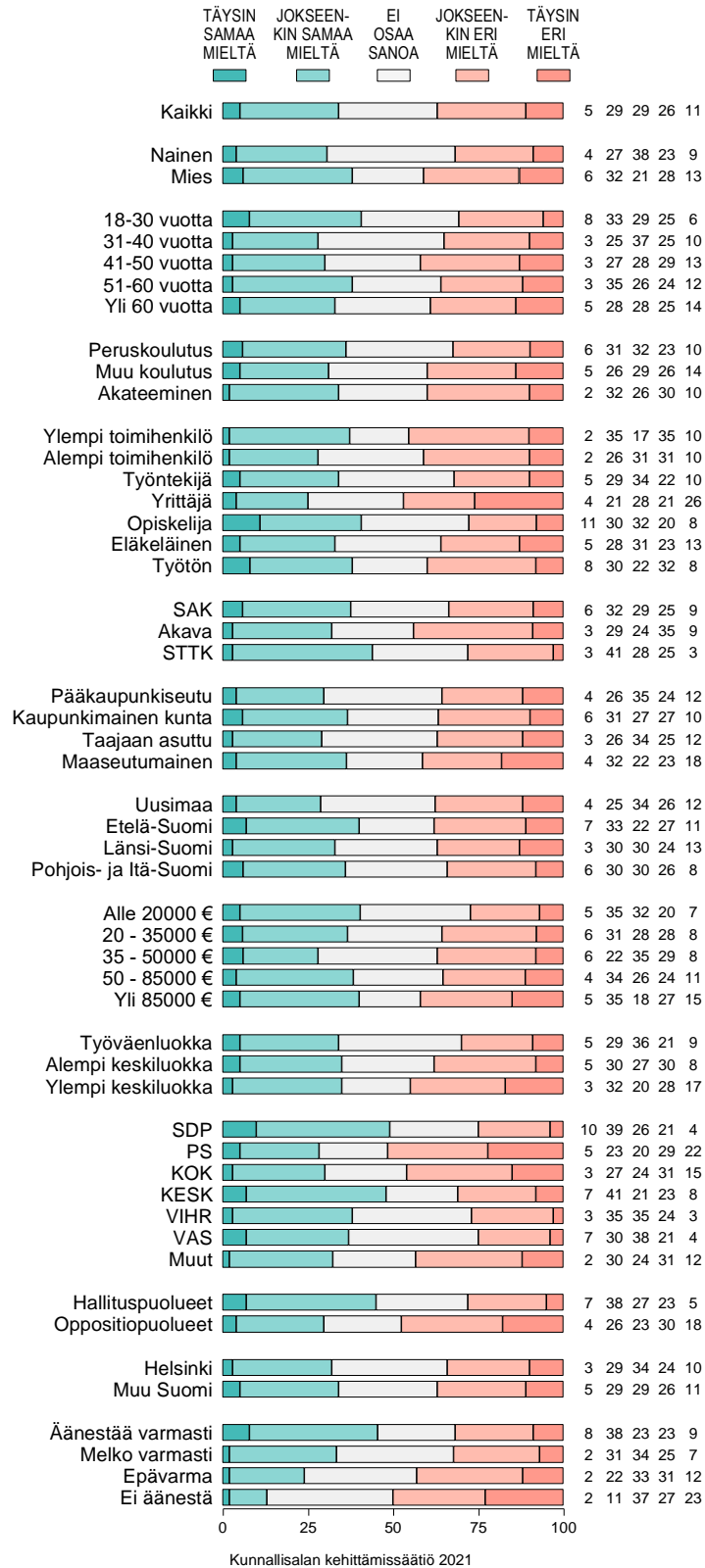
Kuvio 2-4. "Aluevaltuusto (maakuntavaltuusto) tulee olemaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien toimiva väylä" (%).

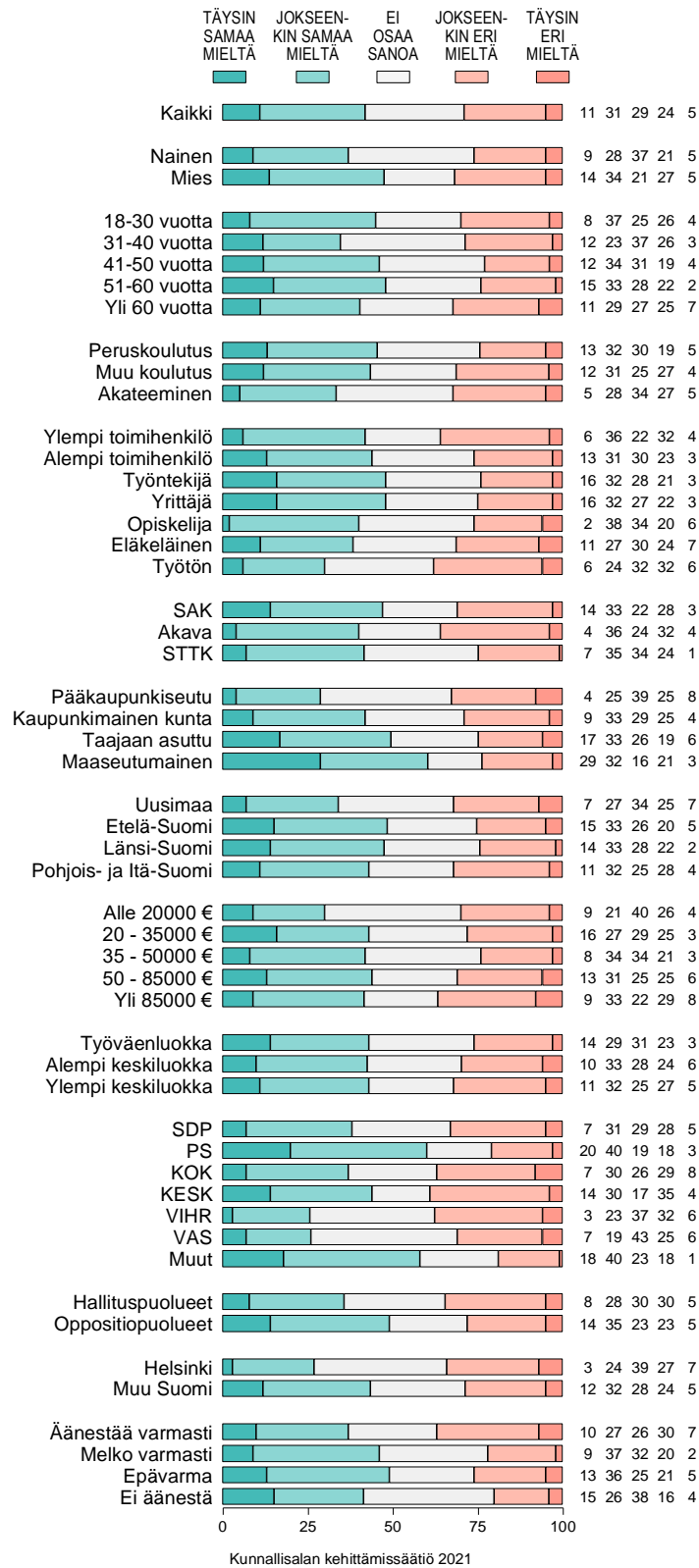
Kuvio 2-5. "Aluevaltuustolla (maakuntavaltuustolla) ei tule olemaan todellista päätösvaltaa" (%).

Kuvio 2-6. "Aluevaltuusto (maakuntavaltuusto) kykenee toimimaan vastuuntuntoisesti koko maakunnan edun huomioon ottaen" (%).

Kuvio 2-7. "Aluevaltuusto (maakuntavaltuusto) ajaa lähinnä suurten kaupunkien asiaa ja etuja" (%).

Kuvio 2-8. "Olen kiinnostunut aluevaaleista" (%).

